

Tisztelt Természetvédő Barátunk, Kedves Olvasó!

A Life+ közösségi program finanszírozásával, annak első hazai honvédelmi-természetvédelmi akciócsomagjaként 2009 februárjában négy szervezet együttműködésével elindult a Keleti-Bakony projekt.

Ahogy arról már a korábbi hírlevelünkben tájékoztatást adtunk, a projekt nem kisebb feladatokat tűzött ki célul, mint az adott földrajzi tájegység, ezen belül is a honvédelmi használatban lévő várpalotai, MH Központi Gyakorló és Lőtér természeti értékeinek és biodiverzitásának megőrzését, a leromlott élőhelyek helyreállítását és egyes fajok populációjának megerősítését, valamint a katonai tevékenységek és a természetvédelmi célok optimális összehangolását.

E hírlevél keretében szeretnénk Önt tájékoztatni a projekt After-Life szakaszának az elmúlt időszakos eseményeiről, eredményeiről. Konzorciumunk a projekttel kapcsolatban fontosnak tartja a minél szélesebb körű civil együttműködés kialakítását. Köszönjük, hogy Ön is figyelemmel kíséri a projekt alakulását! Véleményét, hozzászólását továbbra is szívesen fogadjuk az admin@keletibakony.hu e-mail címen!

Növényteni monitorozás

Az EASTERN-BAKONY – LIFE07 NAT/H/000321 projekt keretében a 2010 és 2014 közötti időszakban elvégzett botanikai, természetvédelmi monitoring feladatok közül a pannon molyhos tölgyesekben megvalósított nagyvadkizárás és a cserjeirtott szárazgyepek tudományos szempontú nyomon követése, valamint a *Klasea lycopifolia* (*Serratula lycopifolia*) monitorozása a projekt 2015-ben induló, öt éves „After-LIFE” szakaszában is folytatódik.

A 2017. évben a Fénylő Zsoltina (*Klasea lycopifolia*) a Keleti-Bakony egészére irányuló új felmérése és újrafeltérképezése valósult meg a Magyar Természettudományi Múzeum (MTTM) közreműködésével. E részfeladat célja a fokozottan védett (FV) és közösségi jelentőségű (Natura 2000) növényfaj állományainak folyamatos figyelemmel kísérése: a populációk minél pontosabb ismerete, a faj és populációk környezeti és emberi hatásokra adott válaszainak megértése. A területen élő populációk azért is különösen jelentősek, mert a bakonyi állomány nemcsak hazai szinten, de Kárpát-medencei szinten is a faj legerősebb állományainak egyike. A térképezés két évente történik, 2015-ben, 2017-ben és 2019-ben.

A legutóbbi monitorozás alapján 2017-ben a faj előfordulását ábrázoló térképfoltok száma elérte a 200-at. Az állományok többségében a pontos lokális elterjedési térkép csak minimálisan változott, bár néhány erős populációban újabb és újabb, korábban nem térképezett foltok kerültek elő. Egyedszám tekintetében az új felmérés a korábbiakhoz hasonló eredményt hozott annak ellenére, hogy 2017-ben a május-júniusi rendszeres hadgyakorlatok miatt néhány állományfolton nem volt lehetőség az állományok optimális időszakban történő térképezésére.

Ürgemonitorozás

A telepített állományok megtelepedésének sikerét évenkénti monitoring felmérés keretében végeztük. A tervezett két alkalom helyett az augusztusi-szeptemberi időszakban végeztük a felméréseket, mivel ez alkalmas a frissen telepített és a már idősebb állományok monitorozására is.

A pályázat keretében végzett három telepítés közül a jelenleg rendelkezésünkre álló monitoring adatok alapján megállapíthatjuk, hogy két telepítési helyszínen (Bakonykúti, Hideg-völgy és Várpalota, Fajdas) az ürgekolóniák élőhely-kolonizációját és egyedszám változását figyelembe véve már követik a térség

ürgeállományainak dinamikáját. Az utóbbi, 2016-2017-ben végzett egyedszám felmérések alapján a Hideg-völgyi állomány egyedszáma inkább stagnál, míg a fajdasi állomány visszaesése tapasztalható. A monitoring munkák eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy az állományok aktuális egyedszámát az időjárási tényezőkön, a betegségeken és az egyéb szabályozhatatlan környezeti paramétereken túl elsősorban az ürgék élőhelyén folytatott területkezelési gyakorlatok befolyásolják. A projekt keretében végrehajtott telepítések eredményei alapján a kialakuló kolóniák nem igénylik további egyedek áttelepítését, azonban a területkezelés továbbra is ez egyik legfontosabb eleme a telepített ürge állományok hosszú távú megőrzésének.

Denevérmonitorozás

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével 2017 februárjában a denevérpopuláció is felmérésre került a csóri bunkereknél.

A lezárt kis és nagy bunkerben a denevérek jelenléte továbbra is folyamatos. A 2017. monitorozás során regisztrált fajok: Közönséges denevér, Kései denevér, Piske denevér, Barna hosszúfűlű denevér.

A kései denevérből volt a legtöbb megfigyelhető (10+ példány).

Ismeretterjesztés, PR

Az 2017. évi monitorozások eredményeinek tudományos leközlése a 2018. év folyamán várható.

A Keleti-Bakony Life+ sikertörténete a Nyerő Magyarok oldalon

Keleti-Bakony LIFE+ projekt sikertörténete felkerült a Nyerő Magyarok web és facebook oldalára. „A projekt ékes bizonyítéka annak, hogy természeti értékeinek megőrzése érdekében végzett természetvédelmi intézkedések és a katonai tevékenység jól megférnek egymás mellett” – olvasható az oldalon megjelent összeállításban.

A sikertörténetet leíró cikk megtekinthető a Nyerő Magyarok weboldalon. ([link](#))

Cseh látogatás a Keleti-Bakonyban

2016. június 2-án csehországi állami természetvédelmi szervezetektől (pl. Cseh Természetvédelmi Hivatal, České středohoří Tájvédelmi Körzet) 5 főt láttunk vendégül, akik elsősorban a Keleti-Bakony LIFE+ projekt (LIFE07 NAT/H/000321) beavatkozásaira és eredményeire, valamint az After-LIFE tevékenységre voltak kíváncsiak. Mivel a cseh szakemberek maguk is bonyolítanak egy hasonló LIFE+ pályázatot (LIFE09 NAT/CZ/000363), ezért vendégeinket elsősorban a gyepek élőhelyeken történt beavatkozások, majd az azt követő fenntartó kezelések érdekelték. A látogatókat a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, a VERGA Zrt. és a MH Bakony Harckiképző Központ munkatársai kísérték.

A június eleji időpont ideális volt a térség természeti értékeinek bemutatására, mivel a dolomitos élőhelyek - főleg a gyepek - ilyenkor impresszív látványt nyújtanak. Kirándulásunk során a várapalotai Fajdason tekintettük meg az ezüstfa irtás eredményeit, és az ürgetelepítés helyszínét. Vendégeink itt számos ritka növény- és állatfajjal megismerkedhettek. Több fajra rácsodálkoztak, mely a cseh flórában/faunában nagyon ritka vagy éppen kipusztult helyzetű (pl. hangyabogáncs, boglárkalepke fajok). Megtekintettük a fénylő zsoldina éppen most virágzó egyedét is. Az ösküi Bántán bányarekultivációt, katonai objektumok tájbaillesztését szemrevételeztük. Sokat időztünk a bántai miocén alapszelvényénél, melyet a rekultiváció során tártak fel. Megtekintettünk az ösküi Körös-hegy környékén egy katonai célterületet. Itt rácsodálkoztunk az árvalányhajak és a borzas szulák óriási virágzó tömegére. A program végén megnéztük az ösküi Körös-hegy közelében lévő bálványfirtás helyszínét.

Vendégeink kiemelték, hogy élmény volt számukra a hatalmas összefüggő természetes gyepek látványa, mivel Csehországban a hasonló típusú szubpannon sztyepp élőhelyek sokkal kisebb területűek, és kisebb zárványterületeken találhatóak.